

Augusti Buchneri Orationes Panegyricæ

Buchner, August

Cliviæ, [1668]

XI. Memoriae Reverendissimi Præsulis, Pauli Roberi, S. S. Theol. D. Prof. P.
nec non Ecclesiae VVittenbergensis, & cæterarum circuli Elect. Saxonici
Superintendentis optimè meriti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69483](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69483)

ORATIO UNDECIMA,
 MEMORIÆ
 REVERENDISSIMI PRAESVLIS,
 PAULI ROBERI, SS.
 THEOL. D. PP. NEC NON EC-
 CLESIAE WITTENBERGENSIS ET CÆ-
 TERARUM CIRCULI ELECT. SAXONI-
 CI SUPERINTENDENTIS OPTI-
 ME MERITI;

DICTA A. cl^o, l^o, Ll.

*Serenissimorum Electoris Principumq; Saxon. Legati splen-
 didissimi. Rector Magnifice, Illustres & Generosissi-
 mi Barones, Patres Academici Amplissimi, Excel-
 lentissimi, Assessores Scabinatus & Facultatum
 Clarissimi: Quæstor, Consules, & Senatores Pru-
 dentissimi ac Spectatissimi, Ecclesiastæ Reverendi: tu-
 que reliqua Civium Academicorum nobilissima atq;
 lectissima Concio:*

Quartus dies est, quod sanctum & venerabilem
 nostrum Antistitem, PAULUM ROBE-
 RUM, solutis iustis exequiarum, ritè huma-
 vimus. Qui cum ingenti Academix nostræ haud tan-
 tum, sed universæ hinc Saxonix præsidio juxta & orna-
 mento singulari fuerit, res omnium maximè digna est
 visa,

visa, ut ejus memoria hōc ipso in loco, atque hāc ipsā in Cathedrā, quam supra XX. annos eruditissimis Scholis, quas ibi habuit, illustravit mirificè, celebraretur. Quas partes quod humeris istis imponi passus sum, facile, spero, excusaverit, tum horum, qui decreverunt mihi istam provinciam, auctoritas (quam sine summo flagitio defugere mihi & declinare haud fuit) tum necessitudo ac jus, quo adolescens ROBERUS me adolescentulum sibi in Condiscipulatu Portæ primū obstrinxit. Et tot annorum porrò Collegæ id denegare officii, amicitiaē legem haud tantum, sed prope ipsius pietatis lædere, non præter rem, puto, videbatur. Illud me multò pessimè habet, quod nihil ejus afferre possum, quod excellentissimis ROBERI meritis respondeat, aut expectationem vestram sustineat, AUDITORES. Nostis, quā in dolore maxima etiam & præstantissima ingenia jaceant: quamque arduum ac perdifficile sit, in luctu ingenti, simul & pietatis, & eloquentiaē mereri laudem. Deinde, quis ille tam uber atque divinus Orator est, qui paria ROBERO, cum primis in festinatione tali, cum animus nec quiescendi doloris, nec cogitandi perpensus, quid dicat potissimum, idque quam benè & dignè dicat, videndi spatium habet magnopere, se dicere posse, fiduciam sumat? Non levis ac tralaticia res est, de viris summis exponere, & quorum altissimas maximasque doctes, pro traditate animi, aut nunquam, sicuti sunt, aut ægrè tandem assequaris, celeriter de iis atq; magnificè facere verba. Videborq; magnum quid præstitisse, si non in ipso limine statim, ac primo aditu, obmutescam. Ego vero cum, uti semel in isto constiti gradu, sic in feralem hunc campum excurrere omninò habeam neces-

P

se;

se; ita orationem meam institutam, non ut incedam per tempora, & universam ROBERI vitam retexam ordine; sed ut per species, ut loquebantur antiqui in istâ re, de quibusdam virtutibus Viri potissimum, quoad fieri poterit, exequar. Quod si de eo quisq;, quem & faciat magni, & plurimum amet, quam libentissimè verba fieri audit; de vestrà facilitate, AUDITORES, ac benevolentiam præclarâ omnia atque eximia mihi ausim promittere. Nam quotusquisque vestrum est, qui ROBERUM aut non impensè amat superstitem, aut nunc defunctum non venerabiliter recordetur? Si pretia rerum non tam ex ipsis, quàm instrumentis, quibus effectæ, petenda sint; nec prædicari quisquam possit magnificè, nisi qui magno atque illustri loco editus; vehementer erat timendum, ne oporteret silere ante, quam quicquam dicere de ROBERO ingrederer. Nam quid de genere ejus, deq; natalibus, egregium atq; excellens afferre licebit, cum is contigerit genitor, qui nec majorum luce conspicuus, & ipse per se non aliò nomine, quàm opificii, quod exercebat, & boni viri apud contribules suos notus esset? Nunc tantum abest, ut præferenda origo meritis sit, ut potius, quid quodq; sit natum, quàm unde sit natum, spectare oporteat. Si bestiarum & animantes, ut fortes & strenuas præbuerint se, ita & generosæ haberi solent; quidni in homine etiam, quod optimum fuerit, id nobilissimum judicabimus? Ab eadem terrâ & aurum & lutum est? nec fulgentissimas gemmas alia procreat mater, quàm quæ lapillos in triviis, & alia hujus producit generis, quæ vulgò calcamus. Quare non incunabula vilitatem aut pretium; sed suum cuiq; meritum facit: & inter homines, non natura & ortus, qui idem omnibus; sed virtus & animus discrimen

men

men dat. Cætera, sicut fortuita sunt, aut de naturæ ordine; ita nemini per se aut laudi eximiæ, aut vitio atque dedecori esse queunt. Quare quod alii fortè hõc loco dissimulaverint callidè, id maximè premo; nec ullâ aliâ parte magis miror ROBERUM, quàm laborare nonnullis, quâ videatur. Est quidem felicitis, & propriâ & majorum fulgere laude; sed ingentem ac magnum verè dicere videar, qui destitutus cæteris, suæ unius virtuti debeat, quicquid fastigii & claritatis adeptus fuerit: nec aliunde sumserit lucem, sed sibimetipsi circumfuderit primus, quâ pariter se & posteritatem suam illustret. Quò difficilius igitur acquirere magnitudinem, quam nullam habeas; quàm aliunde acceptam tueri & amplificare; eò plus in ROBERO habebit laudis, quod suâ solius industriâ perruperit tenebras, in quibus natus, facemq; accenderit, quæ genitis genitorum, & qui ab illis nascentur, splendorem ac lumen affunderet. Minimè verò existimandum fortunæ casusque negotium geri, cum tales homines nasci contigerit. Providentiæ beneficium est. Quæ cum promota mortalium commoda benignè cupit, tales in terras dispensat quoque, qui omnium optimè destinata perficiant. Quos dum molitur natura ac fingit, de cunctis thesauris impendit propemodum, quicquid raræ atq; eximiæ ibi conditur dotis. In statuarios pictoresq; æmula scilicet, qui consummatissimæ pulchritudinis posituri speciem, quicquid notabile arte ac elegantia aut observaverint uspiam, aut ipsi conceperint animo, in simulacrum sive imaginè suam libenter conferunt. Si per ROBERUM nostrum juvabit irè, & recensere pensius, ex quibus contextus fuit, partes; quod artificium benignissimæ opificis, quas, ut sic dicam, quam solertissimas juxta & libera-

beralissimas manus ejus ubique aspiciemus? Nec nunc de dignitate corporis, de concinnitate membrorum & justo habitu, de flore oris prætereâ, quicquam dicam. Majora enim in animo ejus enituerunt ac moribus, quæ manum injiciunt, & sicut principe loco sunt, ita præ cæteris nosci volunt. Neque negaverit quisquam temerè, pensandum imprimis in feliciorè naturâ facundum ac velox ad disciplinas quascunq̃ue arripendas ingenium. Quo laudis titulo in quantum præstitit PAULUS, evidentissimè vicerit illa varietas artium, illud scientiarum instrumentum multiplex, quo admirationi hætenus omnibus fuit. De Græcis, de Ebraicis literis, de cognitione universæ Philosophiæ, ne dicendum quidem est. Quibus nisi haud leviter sanè, sed penitus penitusq̃ue fuisset intinctus, non nobis dedisset Theologum, quicum paucissimi possent conferri. Eminentissimi Principum numerosa se circum ministeria habent; cum ad tuendum majestatis splendorem, tum ad Rempublicam administrandam, cum ipsi in omnes partes sufficere soli haud queant. Scientiarum quoque Reginam haud parum de dignitate suâ amittere, & velut in quasdam eogi angustias, vero est simile, si non stipata pulcherrimo artium comitatu fuerit, quæ ancillarum instar imperia Dominæ præstolentur. Ita etenim habeo; qui per interpretes cognoscat Scripturas, nec nisi alienâ fide ingenioque nitatur; prætereâ intelligentiam rerum causarumque non habeat, nec aut inveniendi firmandique veri, aut deprehendendæ ac arguendæ falsitatis, vias ac disciplinas egregiè calleat, illum ad explicanda mysteria religionis ac fidei, remque administrandam Ecclesiæ, nihil præclarum magnoperè atque excellens collaturum. Ut

Ut nihil horum non tenebat ROBERUS egregiè; sic adornatus instructusque plurimis aliis fuit. Nam quid de Mathematicis scientiis, de Geometriâ, de Astronomiâ, de temporum ratione, commemorem? Quas ita ROBERUS hauserat ac perdidicerat, ut & de difficillimis quæstionibus promptè subtiliterque & solidè responderet. Nec dum de Musicâ diximus: cui tantum divinitatis tribuisse Pythagoram legimus, ut totam mundani corporis molem Musicâ ratione contextam à Deo opifice, quin nostras hominum animas quoque compositas conflatasque ex numeris pronunciaret. Quas eam ob causam purgari canticis, & suavitate modulationum divinitati suæ restitui persuasus, legem dedit discipulis, ut manè expergiti ad citharæ cantum excitarent elicerentque velut insitam vim; & vesperi euntes cubitum, simili ratione componerent ac delerent. Neque harmonicæ tantum, & solâ quæ voce peragitur, ROBERUS præstabat peritiâ; verùm Organicam quoque, quam appellarunt, se ipso maximè magistro usus, callebat. Omni hõc genere à prima annorum teneritate delectatus mirificè, non ut inanis & mox cum sono transituræ voluptatis instrumentum haberet, sed pietatis & laudis divinæ; quam voce non tantum ac carmine; sed citharâ etiam tympanoque ac tubâ reddendam, de Psalmis didicerat. Non cæteræ eruditioni hominis injuriam fecero, si de Poesi quoque ejus hõc loco reddiderim. Quid est Poesis, nisi genus quoddam, sed præstantissimum Musicæ? Cum eâ itaq; nunc aptè connectitur. Quid est Poesis, nisi contubernalis sapientiæ, ut sapientissimi etiam judicarunt? Non alienâ igitur magnorû doctissimorumq; virorû laude. Si in Nepotiano Presbytero pingendi artē comendavit

Hieronymus : quis studium carminumque amorem commemorari in Antistite indecorum putaverit ? Idem Presbyteri Episcopi que officium est : sed in hoc dignitas amplior. Et cum pictura Poësisque cognatas sint, hæc nobilitate tamen excellit. Utraque autem de liberalium numero : & itaque nec ea Presbytero, neque Episcopo ista indigna. Quid quod producere maximos viros haud parvo numero possum, qui ab his literis non modo remissiones animi & otii sui oblectamenta petere ; sed serias etiam & graves maxime cogitationes ac curas interstinguere & temperare hęc suavitatis genere fuerunt soliti. Nam quid de maximis Ebraeorum Regibus , Davide ac Salomone commemorem ? Qui rebus gestis imperia, ingenia vero divinis versibus, æquatâ gloriâ, nobilitarunt ? Quid de Ecclesiæ priscae luminibus, Ambrosio, inquam, atque Hilario ; quin Damaso ipso Pontifice ; Prudentio que atque Paullino, ut infinitos alios taceam ? Qui non minorem laudem pangendis carminibus cælestissimis, quam profertenda Hæreticorum perfidiâ retulerunt. Æmulus itaque horum ROBERUS , quam adolescens artem didicerat , eadem felicitate exercuit senior : seu dandus ludus ingenuus animo , seu satisfaciendum amicis esset, aut approbanda pietas Deo. Defungens nunc Epigrammate aliquo (cujus generis plura & argutissima & rotundissima ab ipso legimus) nunc Edyllo quodam : nam justa & longiora Poemata condere, per occupationes muneris prohibeatur : nec ipse rerum curarumque tempora ludo eximi, permittebat. Ac nescio quid in ROBERO hęc prius mirer : felicitatem ingenii, an judicii pondus & gravitatem. Facundæ indolis erat redundare in variarum artium elegantiam ; at

in-

intelligere, artes omnes communi inter se aptas vinculo, & colligatas tam arctè, ut separatæ atq; diductæ vim ac æternitatem suam tueri haud possint; idq; discendas omnes & complectendas; mentis judiciosissimæ est. Quicquid sit, utroq; ROBERUS præstitit: & præter istâ memoriâ quoq;, tã veloci ad comprehendenda, quæ vellet, quàm continenda, quæ accepisset, fideli: nec minus promptâ reddendis iis, quæ postularetur. Quis unquam ROBERUM, sive concionaretur in templo, sive differeret ex cathedrâ, sive alio loco & causâ oraret aliquid, hærescere, frigescere, oratione destitui, notavit atq; advertit? Ita perpetuo eum lecta beatâq; verborum ac sensuum copia circumfluebat. Jam, in familiari consuetudine, inque conviciis, cum positâ paullulum severitatis munerisq; personâ, hilaritati aliquid dandum innoxia est; quas ille historias, quas narrationes, veteres, recèntes, utrarumq; medias: quæ dicta & apophtegmata, seria juxta & lepidiora (si illa amœnitas aliquid bonæ frugis promitteret) & quàm appositè, ad nimbi cujusdam instar, multâ jucunditate, sed nullo gravitatis dispendio, conserebat? Neq; enim, ut puto, quicquam inhumanus iis est, qui nunquam ridere sustinent, & Sapientis dignationem solâ tristitiâ ac supercilio metiuntur. Hoc autem dum faciunt, non illum quidem agnoscunt hominem, sed saxum ac stipitem, aut DEUM, concinnant. (Quamquam Homerus & Deos suos ridentes induxit.) Nisi me omnia fallunt, rectissimè Sapientem humani generis medicum dixerim. Hic enim est, qui animorum medicinas & proficitur & facit: investigator haud tantum, sed & magister atq; præceptor veritatis communis, unde mentium sanitas est. At bonum Medicum nonnè & morum

elegantia venustasque sermonis commendat jacentibus? Et ipse jacentes annon lubentius æque ac plenius præceptis eorum obsequi solent, qui cum illecebrâ quadam ad se intrarunt? Quid quod nec Medici unam aloen, absynthiumve, aut alia hujus generis multò amara & tristia, ægrotis propinant; sed per ætatem & mel, & canne Indicę succum, & plura ejusmodi grata ac dulcia pharmacis quam saluberrimè consueverunt miscere. Vetustissimorum Sapientum, sed Platoniorum in primis, fuit, sub ludicri & jocularis argumenti specie, gravissimarum rerum explicare doctrinas; & Pietatis ac Religionis nostrę auctores ac duces cum disciplinam sermonis conderent, non excluderunt voluptates ac sales; scurrilitatem ac turpitudines abstulerunt. Quas neque loqui Christianus salvâ sacramenti religione; & absque piaculo audire Sacerdos vix potest. Non hæc festivitas igitur detraxit sanctitati ROBERI; sed commendavit eam potius, & acceptabilem magis reddidit, documento prolixo, cum expedite memorię, tum amœnioris ingenii ac lætioris. Præclara atque eximia sunt, de quibus diximus hæctenus; modica tamen præ illis, quę post deinceps sunt exponenda. Quanta modestia enim, quantaque humilitas, quis generosus ac incorruptus candor in PAULO perpetuo fuit? Quis unquam in dictis ejus aut factis, tum gestu ac moribus, affectatum quicquam, & fictum arte; aut temporis causa vafre assumptum ac callidè, notavit ac deprehendit? Simplicia omnia, & intemerata, & sine fuco atque fallaciis, ad morem majorum & innocentiam, composita erant. Ut nec inficeretur seculi vitiis, & inter publicos ac bonos mores innoxia vita decurreret. Multis præclaris ingeniis subinde verba

ba

ba dedit ambitio: nec tantum modestiæ ipsis abstulit laudem; sed equitatis quoque ademit. Nam plus, quam par est, memores sui, & tot bonorum conscientiam elati, dum rapere malunt, quam expectare, quæ sibi putant deberi, quas comminiscuntur artes callidè, quas frequentissimè instruunt machinas? Quæ, cum non habeant exitum, sæpe descendunt ad vim, & movent turbidè omnia si extorquere manu possint, in quo solertia ipsorum ac preces fuerunt frustra: vel ut dolori suo litent tantum, nec videantur impunè contemti. Pessimum genus hominum, & in perniciem Rerum publ. inventum. Quod si procedunt conata rectè, & potiuntur votis, tum fermè ambitioni succedit superbia, eoque adducit plerumque feroces animos, ut felicitatem ac amplitudinem suam, despectu & contumeliis cæterorum tueantur. Ad injuriam propè, ad vilitatem certè, interpretati, si aliis patiantur ævari. Ut maximis dotibus ornatus ROBERUS; ita & consecutus dignitates maximas est: quietus tamen & placidus, & nihil per impotentiam ac pravam libidinem movens. Tantumque absuit, ut quicquam muneris ambierit unquam protervius, ut & oblatos honores recusarit non rarò; nunquam profecto, nisi pudenter ac verecundè acceperit; aut jam coactus. Nam jure suo in eum, cum allegendus in Professorum ordinè, & mox in nostræ Saxonie communem Ecclesiarum curationem esset mittendus, ni Serenissimus Elector egisset, minores infulas, amplissimi Sacerdotii prætulisset fortunæ. Cui admotus firmus modestiæ proposito, nihil mutavit in moribus, & instituti pristini seclæ constanter perpetuò tenuit. Itaque cum multi assiduè mortales ventitare ad eum haberent necesse, aut delaturi quere-

las, aut petituri consilium ac opem, nemo in admittendo facilior, nemo in audiendo humanior ac patientior; aut dimittendo benignior, æqvior, utilior fuit. Aded, ut multi, qui dignitatis in eo veri personam, cum metu & trepitatione accesserant, mox pleni gaudio recedentes, sibi propemodum oïdo essent, quod mores Antistitis humanissimi ex aliis causis potius, quam ex natura ipsius, æstimassent. Eadem bonitas & moderatio aderat, cum irascendum muneris causâ, & indignandum vitiis esset. Namque cum satis factum officio, & ementationis spem pœnitentia afferret, nihil manebat ex iracundiâ; neque timere necesse erat, quem culpæ confessione, & execratâ mente malâ, & datâ in meliorem frugem fide, placasses semel. Hoc morum temperamento & retinebat Episcopi reverentiam, & charitatem Patris merebatur. Jam quæ vivendi disciplina ipsi cum suis, quæ laris domestici sanctitas erat? Quem nemo ingressus unquam est, qui non industriæ, & continentiæ, & frugalissimæ gravitatis laudator recesserit. Nemo magis profusam istam in apparatus convictibusque luxuriam detestatus est: quamquam exemplo magis, quam dicto: cum & proficere intelligeret magis, qui faciendo docerent. Contentus itaque removisse sordes, splendorem lautitias & sumtuosos instructus remittebat iis, qui seculi morem, quam Servatoris simplicitatem mirari malunt. Cujus exemplum nisi Sacerdos exprimat, auctorem propemodum muneris sui inficiatur. Ubi igitur sunt, qui nisi ficedulis impleantur ac turdis, perire fame se credunt? qui Chium & Creticum nisi in pateris suis spumare viderint, horam bibere, putent? qui holoferrico bombycinoque vestiri vilius, saccum & cineres interpretre-

terpretantur? Veniant, inquam, & ab ROBERO, nostro discant, magnos etiam viros sine pompa & fastu tueri nomen, nec in inanibus & nocituris divitiarum ac dignitatis fructum statuere. In magno ambitu voluptatum, vix potest teneri sanctitas; & quo successu svadebit aliquis, longè ante corpus habendam animam, qui in curanda cute sua plus æquo ipse, & unicè prope, sit operatus? De pietate diu ante dictum oportuit. Sed ab imo in summum enitendum est. Et solent principes non præcedere amicos, sed sequi. Quare si ultimo loco inter virtutes ROBERI commemorabitur Pietas, non id auctoritatem ejus minuet; tuebitur potius atque attollet. Utinam autem toto eloquentiæ flumine inundare nunc possem, & de Virtute maxima, non nisi amplissimè dicere! Sed ea copia à rivulis nostris cum expectari haud possit; in restat, ut dicam de ea, in quantum fas est: si quanta ipsa sit, explicare haud licet. Itaque cum universa ratio ejus, partim in recto sensu de DEO; partim in vero cultu ejusdem posita sit; utrumque caput ita implevit ROBERUS perpetuò, ut eruditissimi cujusque de nostris sinceritatem, & antiquorum devotionem atque ardorem abundè æquaret. Nam disciplinam veritatis æternæ ut semel induerat animo, ita retinuit constantissimè, intrepideque professus est semper: quin ut magister quoque ejus ac Doctor publicus, non tantum interpretatus est disertissimè, ac incorruptissimè, verum & contra hæreticorum petitiones omnis generis & machinas improbas fortissimè juxta & felicissimè hætenus vindicavit. Hoc testimonium ipsi uno ore hæc Academia nostra nunquam non reddet plenissimè: & documento præterea erunt tot scripta ejus ac libri, quos aut jam edidit hætenus,

aut

aut mox edendos reliquit in scriniis. Neque enim permittent hæredes, ut lateant ibi, atque lucentur cum blattis, aut paucis profint, qui erudire christianum orbem saluberrimè possunt, & quia eidem scripti sunt, debent. Quos eam ob causam & nominare in præfati superfedeo, ne recitatio titulorum ipsorum operum desiderium incendat magis, quam ferri ut nequeat. Jam quas ROBERUS DEO preces, quos hymnos ac Psalmos, aut saltem suspiria & intra animum concepta vota, quam assidue, quam castè offerebat? Quo mentis igneæ affectu, atque fiduciâ salutem Ecclesiæ, necessitates patriæ, commoda omnium denique, ubique & semper sanctissimo Numini commendabat? Nam præter solennia sacrorum, quibus religione publicâ litare DEO solemus quotidiè, statas quoque præcationum, reddendarumque laudum divinarum horas ordinaverat domi: cum ipse chorum eum, tanquam legitimus Præsul, ducens, circumfusæ familiæ affectu & voce efficacissimè præiret. Id enim plus erat, quam præcepisse. Nec bonum patrem familias magis studere aliud par est, quam primò omnium ut vacet crimine: deinde ut mores suos familiæ induat: & si se reddere meliorem haud possit, similem tamen sibi efficiat, Quod nisi fit, vel semet ipsam pessimæ indolis, vel dominum arguet negligentem. Non frustra hoc loco retulero, quam fidem ROBERUS, ac curam sollicitam, quos indefessos labores perpetuasque vigilias ad obeundas officii partes attulerit. Hæc omnia enim non sibi magis atque officio, quam DEO præstabat: cuius se genere vicem, tanquam actorem aut procuratorem aliquem: cui reddendas esse olim villicationis suæ rationes, ut auctori ac Domino, & probè & semper recordaba-

dabatur. Id unum igitur noctes ac dies agebat unice;
 id reputabat assidue apud animum intentus ac cautus,
 ne quæ corrumpere gregem labes, aut deminueret vis;
 & jus commissæ tutelæ inviolatum sibi maneret ac in-
 tegrum. Sed quoniam non illum sanctissimum affe-
 ctum tantum, quo veneramur DEUM ac colimus,
 sed abundantiam quoque amoris, quo DEO proximas
 potestates; tum genitores parentesque & ceteros no-
 stros affectus prosequimur, Pietatem vocamus; in ista
 & parte, quam præclare ROBERUS versatus fuerit,
 nunc opportunè subjiciemus. Reperiuntur inter Sa-
 crorum Præsules qui fictæ humilitatis ultimæ titulo
 servorum servos se solent vocare: cum eò mox arto-
 gantiam progrediantur, ut eminentissimas etiam seculi
 potestates se evehant supra, & sceptrum omnia subjice-
 re pedibus ac impotenter calcare; prærogativam mu-
 neris putent. Non ignorabat ROBERUS sublimi-
 tatem officii sui: sed majestatis etiam jura optimè no-
 verat: & itaque cumulatè reddebat semper, quæ de-
 berentur Principibus, quibus se ipsum subiectum
 quoque nunquam non reverentissimè agnoscebat.
 Neque enim tiaras ac sceptrum in terras ideò destinat DE-
 US, ut corporum nostrorum salutem tueantur tan-
 tum, sed animorum felicitati ut quoque prospiciant.
 Quas partes licet delegent Sacrorum præsidibus, supre-
 mum regimen tamen sibi & illis reservant, quos in con-
 siliis suis & curæ partem sibi adjunxerint. Cujus uti obli-
 tus minimè erat ROBERUS; sic diligenter officii sui
 recordabatur: & quò præstabat id abundantius, hoc
 magis diligebatur, ab illis, quibus hanc cultus observan-
 tiam deferebat. Possim non pauca hujus generis argu-
 menta adducere: sufficit tamen retulisse honorem in

PAUL-

PAULLI suprema prolixè collatum. Quæ destinatis Legatis splendidissimis, quos nunc adesse etiam cernimus, & Pater Patriæ, & eminentissima ejus ac incomparabilis conjux, nec non altera nostra spes, non dispar maximo Patri filius, ipse maximus natus, honorarunt magnificè: in quæ eo testati sunt, cum quanti videntem ac vivum ROBERUM fecerint: tum quam nunc lugent atque desiderant mortuum. Neque enim quis temerè ejus magnoperè curet exequias, cujus vitam ac mortem juxta æstimet. Non dissimulanda hæc pietas Serenissimorum Principum; quin plenum potius illi reddendum testimonium fuit. Namque qui bona fide DEUM colit, amat & Sacerdotes. Ad privatos affectus transituro de charissima conjugè primò dicendum est. Quam incredibili studio, amore, sanctitate complexus PAULLUS perpetuò est. Et merebatur illa his coli officiis, quia tanta pietate in virum, tanta constantia etiam fuit, ut neque ad ministeriorum propè conditionem dubitaret descendere, æqvatura sedulitate, quæ charitate ac fide superabat. Porro maritum tam bonum ac pium, quis durum atque iniquum Patrem crediderit? Certè amavit & liberos PAULLUS, ut oculos suos: imò ut viscera sua, eorumque salute & cura nihil antiquius habuit unquam aut prius. In id incumbens præcipuè, ne aliis potius, quam ejus moribus noscerentur, cujus & sanguinem ferrent. Ac frugi liberorum indoles cum Genitoris præcepta non imbiberet tantum obsequio facili; sed actu præstaret assiduè, perinde felix pater erat, ut pius. Si de supremis viri documentum licebit capere, haud futili conjectura colligere possumus, summa quoque ROBERUM in suos parentes pietate fuisse. Non ita multò antè, quam vitam decederet,

ret, persuasit sibi, ab amantissima matre vocari domum. Cui amabili mentis errori sic indulgebat, ut nullis hunc sibi eximi rationibus pateretur. Itaque nihil aliud facere, quam maturare profectioem animo, seque ad iter accingere. Haud integrum sibi ferens, charissimorum iussa negligere. Et boni filii esse, pravertere etiam Parentum imperia; strenuè certè ac sine cunctatione exequi data. Erat hoc ludus quidem ac visum inane, sed ab impulsione sanctissimi in parentes affectus illi oblatum. Qui cum recurreret, has fabricabatur imagines scilicet, & menti morbo debilitatæ objiciebat. Ne clausula solenni careat carmen, & in eodem ut terminetur oratio, quò finiit vita, de eo ipso quoque reddendum erit non nihil. Nimirum hic circulus ille, hic orbis est, quo omnes decurrimus: nascimur parvuli atque ploramus; cum adolevimus, agimus partes inter labores infinitos ac turbas, tandemque eximus theatro, cum ignominia, si steterimus malè; tunc pulchrè functi officio, sequenti favore ac plausu, qui & ROBERO à nobis prolixè debetur. Supra biennium est, cum tentaretur morbo, qui non tam vitæ usum, quam vitæ officia everteret. Cum pateretur ex valetudine, quod grandi natu ex ætate sæpius solent; qui intercepta memoria rerum in primam annorum simplicitatem, velut admoti initiis, jam recurrente orbe in se, repuerascere denuò solent. Sed diuturna valetudine implicitus, brevi ac celeri fato peractus est. Nam paullò post, cum iisset cubitum, in morè attoniti, stupere toto corpore cepit. Cumque remediis nullis motus, & mens reduci possent, factum est, ut moreretur antè, quam semet ipse sentiret mori, aut qui curabant circum, intelligerent propè. Quod si interpretabimur rectè, felici-

I. citati cuidam est deputandum. Nam quotus quisque non facilem sibi, & inter dolores ac cruciatus varios non diu tractam mortem expetat? Profecto hoc non tam mori est, quam somnum sumere: qui sine omni molestia labores diei, ut sine dolore mors istiusmodi vitam finit. Neque de lecto expergit tantum, verum de tumulo etiam surgimus: & eò surgimus, ut novam & meliorem vitam redauspicemur. Hæc fides nostra, hæc spes communis Christianorum est: quam solam retinuit, quum cætera amisisset ROBERUS. Nec enim opprimere eam poterat morbi vis, cum soli corpori incumberet; & ista in intimâ mente servaretur, quam excitaverat paullo antè precibusque ac hymnis, quos decantarat DEO, cum peteret somnum, in mortem ipsam continuandum. Eruditorum observatio est, Aristotelem cum Peripateticorum familiâ aut agnovisse fatum nullum, aut ita appellasse naturam. Nihil divini igitur intervenire humanis rebus, cum alibi, tum viros magnos cum nasci & mori contingeret. Quod si non aliud fatum est, quam providentiæ divinæ iudicium, seu dispensatio eorum, quæ providentiâ decrevit, quod sentiebant Platonici; mirum non est, negasse & fastulisse Aristotelem fatum, quod providentiam sequitur; cum providentiam ipsam negarit, quæ antecedit. Quanto melius Ille Homericus Nestor Telemachum putabat nec nasci talem sine Diis, nec adolescere potuisse? Quanto verius Seneca negabat aut bonum virum sine DEO fieri, aut magnam cuiquam mentem contingere; Si messes opimas, si largum uberemque autumnum; si cæterarum rerum latissimas copias ad benevolentiam Numinis ac pietatem; rubigines contra pluviasque immodicas, tum fulminum ja-
ctus

ctus

Aus atque incendia, ad iram ejusdem atque vindictam
 referre consuevimus; quidni egregiè rebus nostris
 cupere DEUM existimabimus, cum excellentes inge-
 nio, virtute, doctrinâ, viros humano impertitur gene-
 ri; & rursus averso â nostris commodis & alienato
 animo esse, eosdem cum tollit? Est quidem naturæ in-
 stitutioni ac ordini imprimis conveniens, ut quæ ma-
 turuerunt, senescant; & quæ senuerint, decidant; &
 quartum ac sexagesimum annum agente ROBERO,
 quid mirum, si graviores ætatem finis exciperet? Sed
 minimè existimandum, Rectorem orbis, non nisi mi-
 raculis prodigiisque aut benignitatem suam testari
 mortalibus, aut indignationem justam ostendere.
 Naturæ ministerio utitur; & quicquid aliis causis vi-
 detur accidere, id destinationis suæ instrumentum fa-
 cit. Sic pestilentia, & siccitates, & alia hujus generis
 mala, ex tempestatibus anni ac cæli habitu, contingere
 possunt; cum tamen sæpissimè, quod Pythagoræi
 præclarè observant, non tam ad causas suas hæc om-
 nia, quam ad auctorem DEUM referre oporteat, qui
 hæc dispensat ac ordinat, non ut naturæ impleant or-
 dinem; sed ut decreta justitiæ suæ adversus delicta
 mortalium exequantur. Absit omen, & quicquid
 veteri timidiores animi possunt, eveniat hostibus; cæ-
 terum temerè non est, quod nulla frequentiora funera
 prope hæctenus, quàm vetustissimorum Theologo-
 rum vidimus. Maximum robur militiæ in veteranorum
 virtute positum; cum ad tyrones res rediit, quàm in
 ambiguo atq; incerto victoria est? Perinde compara-
 tum cum Ecclesiâ est: nec unquam majus periculum
 imminet, quàm cum paucissimi, aut nulli sint super, quo-
 rum & cana scientia sit, & cana auctoritas. Multum in-
 genii,

Q

geni,

genii, multum vigoris ac spiritus juvenibus adest: sed deest ferè regendi & moderandi prudentia. Quò fit, ut dum exultant ferociuntque ætatis bonis, nec caveant satis in præsens, nec in futurum rectè provideant: & acrius plerumque petant certamina, quàm feliciter vincant. Ut itaque navem non remigum robur atque contentio magis, quàm gubernatoris peritia ac sapientia servat; ita Ecclesiæ salus ac incolumitas, non tam ab ingenii viribus, quæ instar remorum obtinent, quam à maturâ & circumspiciendâ moderatione, multisque experientis firmatâ sapientiâ, quæ totam molem in clavi effigiem, agit, est expectanda. Redeo ad ipsum ROBERUM: & ita redeo, ut commendatione hominis brevissimâ functus orationi meæ finem imponam. Quæ versus in hõ. Amplissimo Confessu oculorum dirigo aciem, multas ubique & magnas doloris acerbi significationes, multa & luculenta gravissimi luctus indicia deprehendo ac noto. Vos, PATRES Conscripti, Collegam ac Parastaten fidelissimum; Vos, Reverendi Ecclesiastæ, Antistitem magni exempli ac ducem: Vos Studiosi Juvenes, Doctorem ac Præceptorem deploratis optimum: omnes ac singuli amisso ROBERO Patrem, pastoremq; communem, ac animarum custodem, lamentabiliter desideramus. Quid hanc atratam cathedram, quid hæc subsellia circum posita loquar? Videntur profectò & illa quendam doloris sensum percipere; quin sensu ac spiritu defici velut, cum eâ se voce orbata vident, quâ in Orphei carminis modum animari quasi atq; spirare hæctenus videbantur. Sed nemo majus ac altius vulnus, quàm ipsa Ecclesia, quam Academia nostra in PAULLI accepit funere: hac tempestate imprimis, cum tantis discordiis & dissensionibus res Religionis

gionis

gionis distrahitur pessimè, & in periculum summum adducitur. Sed bene habet: sæviant fluctus, tumultuentur procellæ, frangantur remi, decidant vela; Christus in navi est: non potest mergere tempestas ulla, cum Dominus tempestatum in partem periculi venit. Magna in Electore Serenissimo, magna in iis, qui ipsi in consilio assunt (ex quibus potissimum te, quippe præsentem, JACOBE WELLERE, honoris causâ appello meritò) magna in vobis, PATRES AMPLISSIMI, in primis, qui Theologicæ cathedræ estis Præpositi, spes nobis posita est. Vobis Ecclesia, Vobis hæc Academia dejecta & squalida lacrimis tendit manus; Vestrum implorat auxilium, vestram deposcit sollicitè opem. Vestræ tutelæ, Vestro certissimo patrocinio, anxia trepidaque se credit. Vos dabit operam, & contendetis nervis omnibus, ut securitatis suæ ac status non spem ac votum magis à vobis capiat, quàm voti ipsius fiduciam ac robur maturè sumat. Quod si à vobis impetraverit (quod auguratur haud vanè) erit profectò, cur lenius æquiusque hanc ferat jacturam, nosque de tanto sublato præsidio parcius doleamus.

D I X I.

Q 2

ORA-